

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS CENTRŲ ĮSTATYMO NR. IX-2395
4, 5, 8 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau - Departamentas) dalyvauja 4 viešųjų įstaigų (toliau – Įstaigos): VšĮ Tautinių bendrijų namų ir VšĮ Kauno įvairių tautų kultūrų centro, VšĮ Romų visuomenės centro ir VšĮ Lietuvos tautinių mažumų folkloro ir etnografijos centro valdyme, įgyvendindamas jų savininko ar dalininko teises ir pareigas. Šios Įstaigos rūpinasi vaikų ir jaunimo užimtumu, meniniu ugdymu, organizuoja mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių veiklą, atmintinų datų bei kalendorinių švenčių paminėjimą, populiarina etninę kultūrą ir mėgėjų meną, tenkina sociokultūrinius bendruomenės poreikius, tenkina kitus bendruomenės kultūrinius poreikius bei rūpinasi tautinių mažumų kultūros puoselėjimu, sklaida, kultūrinio tapatumo išsaugojimu, įgyvendina tautinių mažumų integracijos į visuomenę veiksmus. Įstaigų veikla teritoriniu aspektu peržengia vienos savivaldybės ribas, paslaugos yra teikiamos Lietuvos mastu, reprezentuojant Lietuvoje gyvenančias tautines mažumas.

Įstaigų veiklos dalinį finansavimą Departamentas vykdo organizuodamas Tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrų veiklos projektų konkursą. Galimybę dalyvauti šiame konkurse vienodomis sąlygomis turi visi Lietuvoje veikiantys tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrai, tačiau lėšų, skiriamų Įstaigų, kurių savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendina Departamentas, veiklos projektų finansavimo programai ir darbo sutarčių vykdymo užtikrinimui nepakanka. 2020 metų spalio mėnesio duomenimis, Įstaigose vidutiniškai yra 17,05 etato (viso). Tačiau Įstaigos nuolat susiduria su sunkumais, siekdamos užtikrinti numatytas veiklas ir vykdant finansinius įsipareigojimus (įskaitant darbo užmokesčio mokėjimą), kurie ypač tapo akivaizdūs šių metų pandeminės krizės kontekste (teko stabdyti ir/ar perkelti į kitus metus veiklas, įskaitant ir tarptautinius projektus, riboti ar atsisakyti teikti kultūrinės paslaugas).

Įstatymo projekto tikslas – nustatyti, kad viešosios įstaigos, kurių savininko ar dalininko teises įgyvendina Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinanti, t. y., Departamentas, galėtų gauti finansavimą iš valstybės biudžeto.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, įgyvendindama Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano 4 strateginio tikslo „stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“ 3 uždavinį „skatinti visapusišką tautinių mažumų integraciją“.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Iki šiol įstatymų lygmenyje nėra reglamentuoti teisiniai santykiai, susiję su Įstaigų, kurių savininko ar dalininko teises įgyvendina Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinanti, finansavimu. Tai apsunkina galimybę Įstaigoms siekti strateginių tikslų įgyvendinimo ir ilgalaikių tikslų, teikiamų kultūros paslaugų kokybinio pokyčio. Galiojantis teisinis reglamentavimas nenumato galimybės viešosioms įstaigoms tiesiogiai skirti jų veiklai būtinas valstybės biudžeto lėšas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma pakeisti Įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nustatant, kad valstybės kultūros centrais yra laikomos ir biudžetinės įstaigos arba viešosios įstaigos, kurių savininko ar atitinkamai savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendina ministerija arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinanti, tuo pačiu numatant, kad šios įstaigos gali gauti valstybės ir savivaldybių biudžetų asignavimų, teisės aktų nustatyta tvarka dalyvaudami Kultūros ministerijos, Vyriausybės įstaigos, dalyvaujančios formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinančios, savivaldybių tarybų skelbiamuose konkursuose atitinkamoms kultūrinės veiklos programoms, finansuojamoms iš valstybės arba savivaldybių biudžetų, vykdyti.

Be to, siūloma papildyti funkcijų, kurias vykdo kultūros centrai, sąrašą (5 straipsnio 5 dalis) įtvirtinant, kad kultūros centrai gali rūpintis tautinių mažumų kultūros puoselėjimu ir sklaida, skatinti tarpkultūrinį pažinimą ir bendradarbiavimą bei siūloma pakeisti 13 straipsnį nustatant Vyriausybės įstaigos, dalyvaujančios formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinančios, įgaliojimus.

Priėmus šio įstatymo pakeitimus bus užtikrinta aiškinamojo rašto 1 punkte nurodytų viešųjų įstaigų, veikiančių tautinių mažumų srityje, veikla ir finansavimas. Įstaigos bus integruotos į įstatymu reglamentuotą kultūros centrų sistemą, užtikrintas jų veiklų tęstinumas ir plėtojimas, kas leis planuoti ir formuoti kryptingą jų veiklą. Tautinių mažumų bendruomenėms bus sudarytos sąlygos saviraiškai, veiklos sklaidai, kokybiškesniam tautinių mažumų kultūros ir istorijos reprezentavimui ir aktualizavimui populiarinimui ir integracijai į Lietuvos visuomenę.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti priimtus įstatymo projektus, galiojančių įstatymų keisti ar panaikinti arba priimti naujų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekte sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti „Terminų banko“ įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų, kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės norminių aktų rengimo tvarkos reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti, kasmet reikės papildomų 125 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų, skirtų plėtoti tautinių mažumų srityje veikiančių viešųjų įstaigų, kurių savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendina Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant politiką tautinių mažumų srityje ir ją įgyvendinanti, veiklą.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„Kultūros centras“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.